

[Strona Główna](#) > [Szkolenia, Sieci Sądowe i Agencje](#) > [France](#)

Szkolenie wstępne sędziów i prokuratorów w Unii Europejskiej

Autor treści:

Francja

Francja

Opis ogólny

Jedyną instytucją odpowiedzialną za szkolenie sędziów i prokuratorów sądów powszechnych jest Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury (*École nationale de la magistrature*, ENM). Aby zostać sędzią lub prokuratorem (funkcjonariuszem wymiaru sprawiedliwości, *magistrat*) w sądach powszechnych, należy odbyć szkolenie wstępne.

ENM prowadzi szkolenia adresowane do różnych kandydatów; czas trwania szkolenia zależy od sposobu naboru.

ENM stosuje podejście łączące różne uzupełniające się formy nauczania, z których najważniejszą jest nauka w niewielkich grupach analitycznych pracujących pod nadzorem opiekuna.

Ta forma obejmuje moduły tematyczne przewidziane do rozpatrzenia w małych grupach w oparciu o symulacje różnych sytuacji. Grupy analityczne liczą około 20 uczestników o różnym wykształceniu i doświadczeniu zawodowym, a ich skład pozostaje niezmienny przez cały 7-miesięczny okres szkolenia odbywanego w Bordeaux przez grono kandydatów przyjętych w danym roku. Dzięki temu osoby prowadzące szkolenie mogą skutecznie kierować pracami grupy i udzielać jej porad dostosowanych do indywidualnych potrzeb, przy czym przyjęta metodyka nauczania zakłada przede wszystkim interaktywny charakter nauki.

Ponadto kandydaci uczestniczą w zajęciach lub wykładach w sali wykładowej, warsztatach tematycznych, symulacjach określonych sytuacji oraz rozpraw, w debatach i okrągłych stołach, a także przygotowują prace pisemne i uczą się na odległość z wykorzystaniem internetu.

Szkoła w Bordeaux zatrudnia na stałe 25 wykładowców (koordynatorów szkoleń). 23 z nich to funkcjonariusze wymiaru sprawiedliwości oddelegowani do ENM na okres nie dłuższy niż 6 lat, aby zagwarantować, że nauczanie odzwierciedla rzeczywiste warunki pracy w sądach. Do kadry dydaktycznej należą również dyrektor służb kancelarii sądowych i koordynator ds. nauczania języków. Koordynatorzy szkoleń przypisani do jednego z ośmiu sektorów szkolenia zapewniają wiedzę fachową, nadzorują opracowywanie materiałów szkoleniowych i prowadzą lub organizują nauczanie podczas sesji szkoleniowych.

Ponadto około 50 współpracowników dydaktycznych, będących aktywnymi funkcjonariuszami wymiaru sprawiedliwości, regularnie wspiera szkołę podczas prac grup analitycznych i symulacji rozpraw. Szkoła korzysta także ze wsparcia innych specjalistów, takich jak przedstawiciele innych zawodów prawniczych, lekarze, nauczyciele i naukowcy. Każdego roku merytoryczny wkład w szkolenie zapewnia 750 specjalistów z dziedziny prawa, historii, socjologii, psychologii, psychiatrii, medycyny sądowej i kryminologii.

Szkolenie przyszłych sędziów i prokuratorów ma nauczyć ich praktyki zawodowej właściwej dla zadań, które podejmą w przyszłości, takich jak sporządzanie orzeczeń i aktów oskarżenia, przeprowadzanie przesłuchań sądowych, przewodniczenie rozprawom lub podejmowanie czynności niezbędnych do dalszego prowadzenia sprawy cywilnej lub karnej. Dlatego też 70 proc. szkolenia jest poświęcone praktykom zawodowym, z których większość odbywa się w sądzie. Takie praktyki w pełnym wymiarze godzin są kluczowym elementem praktycznego szkolenia w zakresie zadań sędziego i prokuratora i umożliwiają gruntowne poznanie przyszłego

środowiska pracy. Praktyki odbywają się pod nadzorem funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości, którzy pełnią funkcję opiekunów praktyk pod kierownictwem dyrektora ośrodka odpowiedzialnego za przebieg praktyk.

Aplikanci mają status funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości i urzędników służby cywilnej. Po otrzymaniu nominacji przystępują do służby w wymiarze sprawiedliwości i składają przysięgę o zachowaniu poufności okazywanych im dokumentów. W trakcie szkolenia wstępnego aplikanci pobierają wynagrodzenie i zobowiązują się do służby na rzecz państwa francuskiego przez co najmniej 10 lat.

Dostęp do szkolenia wstępnego

Aby zostać dopuszczonym do służby w wymiarze sprawiedliwości, przyszli funkcjonariusze wymiaru sprawiedliwości muszą zdać egzamin konkursowy lub przejść procedurę naboru na podstawie kwalifikacji lub dokumentacji zgłoszeniowej. Różne sposoby dostępu do szkolenia w ENM umożliwiają rekrutację kandydatów o różnym wykształceniu lub doświadczeniu zawodowym, co zapewnia prawidłową reprezentację społeczeństwa francuskiego.

Liczbę miejsc dostępnych dla laureatów poszczególnych egzaminów konkursowych co roku ustala Ministerstwo Sprawiedliwości stosownie do prognozowanego zapotrzebowania na sędziów i prokuratorów oraz ograniczeń budżetowych.

Każdego roku ENM przeprowadza trzy konkursy wstępne i jeden konkurs dodatkowy:

- pierwszy konkurs jest adresowany do osób, które nie ukończyły 31. roku życia i posiadają dyplom ukończenia studiów wyższych drugiego stopnia lub równoważne kwalifikacje, i napływa w nim najwięcej zgłoszeń;
- drugi konkurs jest otwarty dla urzędników służby cywilnej z 4-letnim stażem pracy, którzy 1 stycznia roku, w którym odbywa się konkurs, nie ukończyli jeszcze 48 lat i 5 miesięcy, a trzeci konkurs – dla osób, które posiadają 8-letnie doświadczenie zawodowe w sektorze prywatnym lub sprawują urząd wybieralny. Egzamin w obu konkursach jest jednakowy;
- dodatkowy konkurs organizowany jest dla osób powyżej 35. roku życia posiadających co najmniej 7-letnie doświadczenie zawodowe.

Zajęcia przygotowujące do egzaminu konkursowego

ENM organizuje zajęcia przygotowawcze sprzyjające równości szans, aby promować różnorodność w procesie rekrutacji oraz wspierać zmotywowanych kandydatów wywodzących się z mniej uprzywilejowanych środowisk, których kandydatura zasługuje na uwzględnienie. Co roku zajęcia przygotowujące kursantów do pierwszego egzaminu konkursowego dopuszczającego do szkolenia w ENM odbywają się w formie pięciu spotkań.

Rekrutacja aplikantów sędziowskich na podstawie kwalifikacji

Ten sposób rekrutacji jest przewidziany wyłącznie dla osób w wieku od 31 do 40 lat mających doświadczenie w dziedzinie prawa, ekonomii lub nauk o człowieku i nauk społecznych, kwalifikujących się do pełnienia funkcji sędziowskich i posiadających odnośne kwalifikacje w zależności od ich statusu zawodowego.

Obowiązują następujące warunki naboru: wybór przez komisję ds. promocji na podstawie dokumentacji zgromadzonej przez prokuratora generalnego przed sądem apelacyjnym właściwym dla miejsca zamieszkania kandydata.

Nabór bezpośredni

W przypadku osób, które posiadają dyplom ukończenia studiów wyższych na poziomie Master 2 (dwuletnie studia magisterskie) i których doświadczenie zawodowe szczególnie uprawnia je do wykonywania zawodu sędziowskiego, istnieje możliwość naboru bezpośredniego bez konieczności przystąpienia do egzaminu konkursowego. Aby zostać powołanym na stanowisko drugiego stopnia, kandydat musi posiadać co najmniej 7-letnie kwalifikujące się doświadczenie zawodowe (minimalny wiek kandydata to 35 lat), a w przypadku stanowisk pierwszego stopnia minimalny staż pracy wynosi 15 lat.

Obowiązują następujące warunki naboru: nabór na podstawie dokumentacji zgłoszeniowej złożonej Ministerstwu

Sprawiedliwości, które przekazuje tę dokumentację komisji. Przed wydaniem opinii komisja może zażądać, aby kandydat odbył maksymalnie 6-miesięczny okres próbny w sądzie. Za organizację okresu próbnego odpowiada ENM, a jego przebieg podlega ocenie przedstawianej w postaci sprawozdania. Po zakończeniu okresu próbnego kandydat odbywa rozmowę z komisją odpowiedzialną za zatwierdzanie i klasyfikację aplikantów sędziowskich, która wydaje opinię na temat ich adekwatności do pełnienia funkcji sędziowskich. Następnie komisja wydaje ostateczną opinię na temat kandydata.

Forma i treść szkolenia wstępnego

Długość szkolenia wstępnego różni się w zależności od sposobu rekrutacji kandydatów.

Najdłuższy program szkolenia trwa łącznie 31 miesięcy i odbywa się na przemian w formie szkolenia praktycznego w miejscu pracy oraz nauki w ENM w Bordeaux. Ten format szkolenia jest adresowany do aplikantów wyłonionych w drodze egzaminu konkursowego pierwszego rodzaju (kandydatów zewnętrznych), drugiego rodzaju (urzędników służby cywilnej), trzeciego rodzaju (kandydatów mających 8 lat doświadczenia w sektorze prywatnym) oraz osób rekrutowanych na podstawie kwalifikacji (byli prawnicy, osoby ze stopniem doktora lub posiadające inne kwalifikacje w dziedzinie prawa). Pierwsze dwa lata szkolenia („etap szkolenia ogólnego”) są jednakowe dla wszystkich aplikantów. Odbywają oni szkolenie w zakresie podstawowych, nietechnicznych umiejętności zawodowych, aspektów środowiska pracy, które powinni znać, aby sprawować większość funkcji, oraz podstawowych technik zawodowych mających powszechne zastosowanie w ramach poszczególnych funkcji. W tym czasie aplikanci odbywają szereg praktyk zawodowych, głównie w sądach, gdzie wykorzystują powszechne techniki i praktyki zawodowe.

W ciągu ostatnich 6 miesięcy szkolenia aplikanci specjalizują się w jednej wybranej funkcji odpowiadającej pierwszemu stanowisku, które obejmą po zakończeniu szkolenia. Okres ten, polegający na przygotowaniach do pierwszego objęcia stanowiska, rozpoczyna się szkoleniem teoretycznym w ENM, w ramach którego aplikant bardziej szczegółowo poznaje techniki zawodowe oraz zakres wybranej funkcji. Następnie aplikant odbywa ostatnią praktykę zawodową w sądzie, aby przygotować się do objęcia stanowiska. Ta ostatnia praktyka powinna zapewnić mu wszelkie niezbędne kompetencje do objęcia nowego stanowiska.

Program szkolenia jest dostępny [tutaj](#).

Program szkoleń przewidziany dla kandydatów przyjętych w drodze bezpośredniego naboru lub dodatkowego egzaminu konkursowego, mających ponad 7 lub 15 lat doświadczenia zawodowego, jest krótszy, lecz również obejmuje na przemian naukę w Bordeaux oraz praktykę zawodową. Przed rozpoczęciem praktyki w sądzie, która trwa od 4 do 5 miesięcy, aplikanci, o których mowa, odbywają 1 miesiąc szkolenia w Bordeaux. Ponadto osoby, które zdały dodatkowy egzamin konkursowy, odbywają kolejną praktykę po wyborze pierwszego stanowiska.

Zakończenie szkolenia wstępnego oraz uzyskanie kwalifikacji

Ocena

Aplikanci uczestniczący w szkoleniu wstępnym dla sędziów i prokuratorów podlegają ocenie w trakcie całego programu szkoleniowego, w okresach nauki oraz praktyk zawodowych. W ten sposób weryfikuje się, w jakim stopniu zdobyli oni podstawowe umiejętności zawodowe oraz opanowali niezbędne techniki. Oprócz oceny ciągłej w ENM przeprowadza się także egzaminy po zakończeniu nauki i po ukończeniu praktyki w sądzie.

Praktyki zawodowe oceniają funkcjonariusze wymiaru sprawiedliwości oddelegowani do pracy w szkole, którzy pełnią funkcję regionalnych koordynatorów szkoleń. Pracują oni na miejscu w 12 rejonach sądowniczych, w których skład wchodzi po kilka sądów apelacyjnych, dzięki czemu stanowią łącznik między ENM a sądami. Organizują praktyki zawodowe aplikantów, nadzorują ich pracę i oceniają ją w trakcie trwania praktyki.

Po zakończeniu przygotowania zawodowego komisja odpowiedzialna za zatwierdzanie i klasyfikację aplikantów sędziowskich wydaje opinię na temat zdolności każdego aplikanta do pełnienia funkcji zawodowych w momencie ukończenia nauki, w następstwie rozmów odbytych z poszczególnymi aplikantami i po uzyskaniu od dyrektora uzasadnionej opinii na podstawie sprawozdań regionalnego koordynatora szkolenia i dyrektora ośrodka odpowiedzialnego za przebieg praktyk. Aplikanci uznani za odpowiednich do pełnienia funkcji sędziego lub prokuratora rozpoczynają następnie ostatni etap szkolenia przed objęciem stanowiska w sądzie, a mianowicie

szkolenie przygotowawcze do pierwszego objęcia stanowiska.

Pierwsza nominacja

Egzamin końcowy sprawdza odpowiedniość aplikantów i skutkuje sporządzeniem listy rankingowej stosownie do uzyskanych przez nich wyników. Na tej podstawie przyszli funkcjonariusze wymiaru sprawiedliwości wybierają swoje pierwsze stanowisko z listy sporządzonej przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Po ukończeniu szkolenia przygotowawczego przed objęciem funkcji otrzymują oni nominację na stanowisko sędziego lub prokuratora w sądzie, do którego zostali przydzieleni. Następnie składają ślubowanie funkcjonariusza wymiaru sprawiedliwości i zostają powołani na pierwsze stanowisko na mocy dekretu prezydenta Republiki, po zasięgnięciu opinii Najwyższej Rady Sądownictwa.

Po ukończeniu szkolenia wstępnego aplikanci mogą zostać powołani do pełnienia jednej z ośmiu funkcji (aplikanci, którzy zdali dodatkowy egzamin konkursowy, mogą rozpocząć pracę wyłącznie na stanowisku sędziego orzekającego lub asystenta prokuratora):

- sędzia orzekający (*juge*);
- sędzia do spraw ochrony osób szczególnie wrażliwych (*juge des contentieux de la protection*);
- sędzia śledczy (*juge d'instruction*);
- sędzia do spraw małoletnich (*juge des enfants*);
- sędzia orzekający o stosowaniu kar (*juge de l'application des peines*);
- asystent prokuratora (*substitut du procureur de la République*);
- asystent prokuratora generalnego (*substitut placé auprès du procureur général*);
- sędzia przy pierwszym prezesie sądu apelacyjnego (*juge placé auprès du premier président*).

■ Ostatnia aktualizacja: 19/05/2026

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.